המפקיד פרק שלישי בבא מציעא לד.

מי יימר דמגנבא ואם תימצי לומר דמגנבא מי יימר דמשתכח גנב ואי משתכח גנב מי יימר דמשלם דלמא מודי ומפטר [9]אמר רבא נעשה כאומר לו לכשתגנב ותרצה ותשלמני הרי פרתי קנויה לך מעכשיו מתקיף לה ר' זירא אי הכי אפי' גיזותיה וולדותיה נמי אלמה תניא [א]חוץ מגיזותיה וולדותיה אלא אמר ר' זירא נעשה כאומר לו חוץ מגיזותיה וולדותיה ומאי פסקא סתמא דמלתא שבחא דאתא מעלמא עביד איניש דמקני שבחא דמגופה לא עביד איניש דמקני איכא דאמרי אמר רבא נעשה כאומר לו לכשתגנב ותרצה ותשלמני סמוך לגניבתה קנויה לך מאי בינייהו איכא בינייהו קושיא דרבי זירא אי נמי [ב]דקיימא באגם: שילם ולא רצה לישבע [וכו']: [ג]א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לא שילם שילם ממש אלא [ד]כיון שאמר הריני משלם אע"פ שלא שילם תנן שילם ולא רצה לישבע שילם אין לא שילם לא אימא סיפא נשבע ולא רצה לשלם טעמא דלא רצה הא רצה אע"פ שלא שילם [ה]אלא [ו]מהא ליכא למשמע מינה תניא כותיה דר' יוחנן [ז]השוכר פרה מחבירו ונגנבה ואמר הלה הריני משלם ואיני נשבע ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר אמר רב פפא [ח]השומר חנם כיון שאמר פשעתי מקנה ליה כפילא דאי בעי פטר נפשיה בגניבה [ט]שומר שכר כיון שאמר נגנבה מקנה ליה כפילא דאי בעי פטר נפשיה בשבורה ומתה שואל שאומר הריני משלם לא מקני ליה כפילא במאי הוה ליה למפטר נפשיה במתה מחמת מלאכה מתה מחמת מלאכה לא שביח איכא דאמרי אמר רב פפא שואל נמי כיון שאמר הריני משלם מקני ליה כפילא דאי בעי פטר נפשיה במתה מחמת מלאכה אמר ליה רב זביד הכי אמר אביי [י]שואל עד שישלם מאי טעמא הואיל וכל הנאה שלו בדיבורא לא מקני ליה כפילא תניא כוותיה דרב זביד [יא]השואל פרה מחבירו ונגנבה וקידם השואל ושילם ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשואל ללישנא קמא דרב פפא ודאי לא הויא תיובתא ללישנא בתרא לימא תיהוי תיובתיה אמר לך רב פפא מי אלימא ממתניתין דקתני שילם ואוקימנא באמר הכא נמי באמר מי דמי התם לא קתני קידם הכא קתני קידם מאי קידם קידם ואמר הא מדקתני גבי שוכר ואמר וגבי שואל קידם ש"מ דוקא קתני מידי [יב]גבי הדדי תניא שיילינהו לתנאי דבי רבי חייא ודבי ר' אושעיא ואמרי גבי הדדי תניין [יג]פשיטא אמר איני משלם וחזר ואמר הריני משלם הא קאמר הריני משלם וחזר

דלמא מודה ומפטר. פי' דלמא ימהר להודות קודם שיבאו עדים והייט כרב דאמר מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור ואע"ג דממתני' דמרובה (כ"ק דף עד:) דייקי' דלא כרב על פי עצמו דומיא דעל פי עד אחד לפי מסקנא דהתם דאמר מסתברא מלתיה דרב דבחייב עצמו בקרן אבל היכא דפטור עצמו מכלום לא אמר לא מפקא מדרב וכן הלכה ולא כשמואל דמחייב דר' יוחנן סבר נמי התם דפטור ושמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן כדאמר פ' מי שהוציאוהו (עירובין דף מז:):

אי נמי דקיימא באגם. תימה דנימא נעשה כאומר לו לכשתגנב ותשלמני הרי פרתי קנויה לך מעכשיו סמוך לגניבה דהשתא קני אפילו עומדת באגם כדאמר ר' יוחנן בפ' האשה שנפלו (כתובות ד' פב. וסס) משון פרה זו ותקנה לך מעכשיו ולאחר שלשים יום קנה אפי' עומדת באגם וגיזותיה וולדותיה לא קנה אע"פ שאומר מעכשיו שאין הקנין נגמר עד סמוך לגניבה כדאמר ר' יוחנן בפ' האומר (קידושין דף ס.) בא אחד וקדשה מעכשיו ולאחר שלשים יום בא אחר וקדשה מעכשיו ולאחר כי יום בא אחר וקדשה מעכשיו ולאחר עשרה ימים בא אחר וקדשה מעכשיו אפי' הן מתה כולם תופסים בה בכל אד ואחד רוצה לחכריה שבא ושמא י"ל דקדושין אלימי וכיון דאשכחו רוצה מו לא פקעי אבל הכא גיזות וולדות לכל הפחות הנהו דאיתנהו בשעת מסירה אהני מעכשיו לקנותה סמוך לגניבה לאפרע:

אלא מהא ליכא למשמע מינה. תימה כיון דקשיא ליה ריש לקיש נימא נעשה כדאמרינן בפרק קמא דקידושין (דף ה:) ותקשה לר' יוחנן [ט]וי"ל דשילם נקט לאחוי דפרק הגחל קמא (כ"ק ד' קח.) לאחויי דאם נשבע ושילם דאין הכפל שלו ולרבא לאחויי שלם אע"פ שנשבע תחלה שהכפל שלו ולא רצה לישבע הייט לא רצה לעמוד בשבועה אבל אם אמר הריני משלם אם נשבע תחלה אין הכפל שלו:

שואל עד שישלם. הואיל וכל הנאה שלו ואלאי טעמא אפי' אם התנה להיות כש"מ לא קנה עד שישלם ונטעמא דלעיל דמשום לא שכיחא אם התנה להיות כש"מ קנה כפל כמנו דפטר נפשיה בגניבה ואכילה דשכיחא:

ללישנא קמא דרב פפא ודאי לא הויא תיובתא. דאמר הריני משלם לא קנה כפל אבל שילם קנה כפל וכ"ש גרם ולאי הויא תיובתא דכיון דרב פפא מפרש טעמא משום דלא שכיח אלי טעמא שייך אפילו בשילם והא דנקט ואמר הריני משלם משום דנקט נמי ש"מ וש"ש נקט נמי גבי שואל: ומזר

אלא אמר הריני משלם וחזר

נימא דשילם דוקא קאמר תנא דברייתא: **והא מדקתני.** תנא דברייתא גבי שוכר ואמר כדאמרינן לעיל תניא כוותיה דר' יוחנן וגבי שואל (ג) ושילם כהך דתניא כוותיה דרב זביד: **שיילינהו.** נני הישיבה: **לתנאי.** שהיו שונין מוספתא דרבי חייא ומוספתא דרבי אושעיא שהם עיקר כדאמרינן בעלמא (מולין דף קמא.) כל מתניתא דלא מיתניא בי רבי אושעיא ורבי חייא לא תותבוה בי מדרשא: ואמרו

ושילם ואוקימנא דוקא שילם אבל אמר ואכתי לא שילם לא קנה ונדחו דברי הריני ושילם לישני ובשילם השואל דברי הכל כפילא דידיה היא ודלא בר' יוסי דאמר כיצד הלה עושה שחורה וכו'.

מסורת הש"ס

מי יימר דמגנבא. שעתיד להיגנב דליקני ליה כפל בשעת מסירה דעל כרחך משעת מסירה בעי לאקנויה שמשכה ממנו על מנת כן: **נעשה כאומר לו.** בשעה שמסרה לו דקיים להו לרבנן דיתמא להו לבעלים שיהא בטוח בקרן על מנת שיהא ספק כפל העתיד לבא של שומר והרי היא כמסרה לו על מנת כן אם תיגנב ושלם לו קרן שתהא פרה קנויה לו משעה שמסרה נמצא למפרע כשנגנב הגנב של שומר היתה דפרה כבר היא בעולם: **אי הכי.** דנמצא שהיתה שלו משעה ראשונה יהבה אף בגיזות וולדות שהיו לה משכתה לבעלים דכיון דנגנב ולא ושילם נמצאת שלו למפרע: **פסקא.** פסקא הדבר בכל אדם שדעתו להקנות כפל אם יבא לכך ואין דעתו להקנות הולדות: **נעשה כאומר לו.** בשעה שמסרה לו: **לכשתגנב וחרצה ותשלמני.** אם תשלם לי הקרן: **סמוך לגניבתה קנויה לך.** שעה אחת לפני גניבתה תהא הפרה קנויה לך והיא כבר היתה בעולם: **קושיא דר' זירא.** לנישנא בתרא ליכא לאקשויי גיזות וולדות דהא סמוך לגניבתה הוא דאקנייה: **א"ל דהוה קיימא באגם.** כשגנבה גנב. לנישנא בתרא לא קני כפילא דהא סמוך לגניבתה לא היתה בחלירו שתהא תלירו קונה לו ומשיכה ההיא שעתא לא הוה ונמאי נקני. וא"ת תקני לו משיכה ראשונה שמשכה לו על מנת לקנותה שעה הסמוכה לגניבתה הא אמרינן בכתובות בהאשה שנפלו לה נכסים (דף פב.) האומר לחבירו משון פרה זו ולא תיקני לך אלא לאחר שלשים לא קנה: **השוכר פרה וגנבה כו'.** אע"פ שהשוכר חייב בגניבה ואבידה מ"מ אם רוצה לשקר ולישבע שנאנסה היה נפטר בשבועה הלכך כי אמר בגנבה וחייב עצמו בקרן נקנה לו הכפל: **מקנה ליה כפילא.** נקנה לו הכפל: כל חיובי ופטורי דד' שומרין יליפינן מקרא לקמן בפרק השואל (דף צד:) שומר חנם ישבע על הכל אם לא פשע והשואל משלם את הכל נושא שכר והשוכר פטורין מן האונסין וחייבין בגניבה ואבידה שואל פטור בשבועה בלא